

Ved å besiktige og vedlikeholde malte og lakkerte produkter kan levetiden forlenges vesentlig.

Levetid

Når det gjelder plateprodukter, pleier man å bruke to ulike mål på levetid: den estetiske og den tekniske.

Estetisk levetid er et mål på tiden fram til at fargesjiktet er forandret så mye at utseendet ikke lenger oppfyller de krav man stiller. Hvor stor farge- og glansforandring som anses å være akseptabel for en platekledning avhenger av hvem som vurderer den og på hvilken bygning.

Teknisk levetid er tiden fram til platene ikke lenger kan beskytte bygningens bærende eller bakenforliggende konstruksjoner. Den tekniske levetiden er normalt betydelig lengre enn den estetiske. Det er forskjeller mellom ulike belegningssystemer og mellom ulike farger innenfor samme system.

Lyse farger blir mindre oppvarmet av solen, og de holder derfor generelt lengre enn mørke farger, som kan bli svært varme. Levetiden avhenger også av om materialet brukes til vegg eller tak. Sørvendte tak, der takhellingen er liten, påvirkes mer av solen enn flater som er vendt mot nord.

Ytre faktorer påvirker levetiden

Miljøet rundt en bygning betyr mye for hvordan fargen eldes. Sterkt trafikkerte veier, tilsmussende industri osv. påvirker over tid platenes beskyttende farge- og sinksjikt. Solstråling påvirker fargesjiktets aldring på to måter, med ultrafiolett stråling og med oppvarming. Begge bidrar i det lange løp til fargens nedbryting.

Visse værforhold og nærhet til havmiljø med saltvannsprut påvirker også fargens aldring. Platenes levetid er også avhengig av hvor stor del av platenes klippekanter som er eksponert.

Falset planplate med innbrettede klippekanter tåler tøffere miljøer enn profilert plate med eksponerte kanter. Skader i malingsbelegget, som kan oppstå både under bygging og etterpå, kan gjøre at platene får dårligere beskyttelse mot miljøpåkjenninger. Malingsbelegg i tynne sjikt er mer utsatt for riper og korrosjon enn tykksjiktbelegg.

Estetisk levetid

Den estetiske levetiden avgjøres i stor grad ved at man tilpasser produktvalg og konstruksjoner.

- Velg riktig belegningssystem for det aktuelle miljøet.
- Velg materiale på innfestinger og installasjoner slik at galvanisk korrosjon ikke blir mulig.
- Konstruer slik at man unngår at vann blir liggende.
- Utfør monteringen nøye og hindre riper på platene.
- Besikt platene regelmessig og utbedringsmal skader i overflatesjiktet omgående.
- Spyl plater som ikke skylles av regnvann.
- Rengjør takrenner regelmessig.

Vedlikehold

For at det skal kunne utføres et effektivt vedlikehold, kreves det en årlig besiktigelse av bygningens plateflater. Ved denne årlige besiktigelsen bør følgende kontrolleres og utbedres. Malingens tilstand, tegn til bleking, fargeforandring eller sprekkdannelse i overflaten, spesielt der regnet ikke kan skylle platene rene. Vurder tilstanden og om det er nødvendig med vask, rengjøring, behandling av kantkorrosjon, utbedringsmaling eller ommaling.

- Avfall i takrenner, nedløp og andre vannanger, da en fuktig flate svekker malingsjiktet.
- Tette vannanger øker risikoen for korrosjon og dermed vannlekkasje inn i bygningen.
- Rens renner og vannanger for avfall som binder fuktighet og korroderende stoffer.
- Avfallshauger på platene øker risikoen for korrosjon, ettersom underliggende overflate er fuktig hele tiden; fjern avfallet slik at platenes overflate kan tørke.
- Skader i malingsjiktet, det øker risikoen for korrosjon.
- Kontroll om det er skader i malingsjiktet bør også utføres når bygningen er ny.
- Vurder utbedring, ommaling eller bytte av plate(r), avhengig av omfang og type skade.
- Løse festeordninger, naglesplinter, borespon eller andre metallgjenstander som ligger direkte på taket og kan forårsake rustdannelse; fjern spon og/eller metallgjenstander.
- Feil eller feil festede festeordninger. Disse kan forårsake både lekkasje og rustdannelse.
- Bytt ut festeordninger med feil; hvis gjengene er skadd – bytt til en grovere dimensjon.
- Kantkorrosjon, klippekanter ved overlappende plater og plateender.
Korrosjonen kan spre seg dersom den ikke behandles i tide. Gjør den skadde kanten helt ren og mal iht. avsnittet nedenfor.

Restaurering av malingsbelegget

- Rengjør overflatesjiktet
- Utbedringsmal mindre skader
- Behandle korrosjonsskader
- Foreta ommaling av hele overflaten

Rengjøring

Ofte er regnet tilstrekkelig til å holde platene rene; de avleiringer av smuss regner ikke greier å skylle vekk, kan man vaske vekk med en myk børste og vann eller høytrykksspyle.

Vær ekstra nøye med overflater som befinner seg i såkalt regnskygge, dvs. der regnet ikke kommer til for å skylle platene rene. Vær også oppmerksom på at takrenner kan fylles med løv, mose osv., og da må de spyles rene. I områder med forurenset luft kan det være nødvendig med en vaskemiddelløsning for å få platene rene. Man kan for eksempel bruke vanlig oppvaskmiddel eller industrivaskemiddel. Doser i henhold til fabrikantens anbefalinger, skyll etterpå og bruk eventuelt høytrykksspyling.

Vaskeråd

Sterkere oppløsninger enn det som er anbefalt kan skade malingen. Skyll grundig slik at alle vaskemiddelrester forsvinner. Unngå organiske løsemidler og slipende vaskemidler. Påfør rengjøringsmidlet nedenfra og opp, skyll ovenfra og ned. Arbeid forsiktig, overdreven vasking gjør mer skade enn nytte.

Kantkorrosjon

Iblant oppstår det kantkorrosjon; klippekanten som utsettes for kapillært stående vann får små bobler eller avflakking nærmest klippekanten når den underliggende sinken vandrer til den nakne platekanten for å beskytte den mot korrosjon.

I aggressive miljøer kan det oppstå kantkorrosjonsskader, og de bør utbedres hvis man vil beholde platene intakte.

Slip eller skrap løs all løs maling eller korrosjonsrester; matt ned et smalt område av inntilliggende originalmaling.

Hvis kanten har rødrust, slip eller sandblås vekk all rødrust til ren plateoverflate.

Rengjør med alkalisk avfettingsmiddel, for eksempel 5 % kaustisk soda med tilsetning av et oppvaskmiddel.

Mal med sinkrik rustbeskyttelsesprimer på den rengjorte flaten.

Mal med toppstrøk, også inn på den nedmattede overflaten.

Ved kantkorrosjon, pass godt på at malingen omslutter klippekanten (malingen bør i tverrsnitt likne formen til sbovelet på en fyrstikk).

Kantkorrosjon ved overlappskjøtet plate kan være vanskeligere å behandle fordi undersiden ikke er tilgjengelig for rengjøring.

En løsning på dette er å forsegle skjøten, dvs. rensliping utføres som beskrevet over, og deretter påføres en fugemasse over skjøten.

Behandling av riper

Korrosjon kan også oppstå inntil riper i malingsjiktet som er oppstått f.eks. ved snørydding, installering av antenner eller under bygging.

Hvis malingsjiktet har ripeskader i mindre omfang, kan de repareres med utbedringsmaling. Et slikt tiltak innebærer at man med en smal pensel kun maler på stedet som har riper; det benyttes lufttøkende maling.

Ettersom man kan forvente at denne malingen med tiden forandres annerledes enn den fabrikkpåførte malingen, er det viktig at malingen påføres kun der den trengs.

Ommaling

Fargeforandringer, avflakking, korrosjon eller det at man ganske enkelt ønsker å skifte farge er eksempler på årsaker til at man vil male om en plateoverflate.

Ved å male om platene kan man forlenge levetiden deres betraktelig.

Ommaling av utvendige plater skal alltid påføres fagmessig med velprøvde malingsystemer.

Leverandører av ommalingssystemer på markedet har instruksjoner for hvordan ommaling skal utføres med respektive systemer.

En erfaren maler innehar den nødvendige kunnskapen for å utføre hele arbeidet fra besiktigelse til ferdig maling.

Malearbeidet

Plateoverflater som skal utbedres eller males om må være tørre og rene for smuss og fett. Fjern løs maling og andre partikler med skrape og stålborste.

Overflater med rødrust stålborstes grundig eller sandblåses. Rengjør med alkalisk avfettingsmiddel, for eksempel fem prosents kaustisk soda tilsatt et oppvaskmiddel. Bruk gjerne høytrykksspyler. Skyll med rent vann og la platene tørke.

Før ommalingen starter skal vedheften til den gamle malingen kontrolleres med vedheftprøving. Prinsippet for denne prøven er at man trykker kanten av en mynt eller en nøkkel mot malingsjiktet som et stemjern. Hvis det dannes spor i malingen, er det vedheft. Hvor det spretter av malingsflak, er vedheften tapt, og malingsjiktet må fjernes før ommaling.

OBS! For å redusere risikoen for at man får en avvikende farge må malingen blandes nøye.

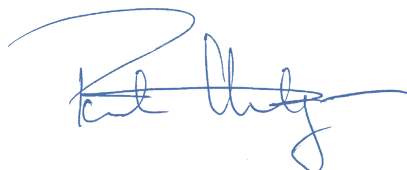
Ikke mal i direkte sollys og ikke i temperaturer under fem grader. Temperaturen bør helst være minst 15 grader. Relativ luftfuktighet må ikke være over 80 % og bør være høyst 65 %.

Velg malingsystem avhengig av underlag og skade

Hvis sinksjiktet er borte, må platene grunnes med en sinkrik primer. Når malingen er borte, men sinksjiktet er uskadd, grunnes platene med en wash primer.

Hvis den gamle malingen er intakt, og det er vedheft mellom sinksjikt og malingsjikt, kan den overmales etter normal rengjøring. Bruk pensel, rull eller sprøyte til arbeidet; velg en smal og myk pensel ved utbedring av små flater.

Areco Profiles AB

Pontus Holgersson, adm. dir.